

Ομιλία Αρχιμ. Φιλίππου Χαμαργιά, Πρωτοσυγκέλλου της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, κατά τον Α΄ Επίσημο Εορτασμό του Αγίου Χρυσοστόμου του Ιεραποστόλου της Αφρικής, του εκ Μεσσηνίας καταγομένου.

Η Αγία μας Εκκλησία έχει κάθε μέρα εορτή, κάποιον άγιο τιμά και εορτάζει. Στις τριακόσες εξήντα πέντε μέρες του έτους συναντάμε χιλιάδες αγίους της πίστεως μας.

Μεταξύ αυτών, σαν αστέρας, λάμπει πλέον στο στερέωμα της Εκκλησίας μας ο σήμερα τιμώμενος άγιος Χρυσόστομος ο Ιεραπόστολος της Αφρικής, ο συντοπίτης μας και συμπολιούχος πλέον αυτής της τοπικής κοινότητας του Βασιλιτσίου. Αλλά προτού αναφερθούμε στην προσωπικότητα του αγίου, ας δούμε λίγο, τι σημαίνει άγιος;

Άγιος σημαίνει καθαρός, καθαρός από κάθε μολυσμό αμαρτίας.

Άγιοι έγιναν άνθρωποι από κάθε κοινωνική τάξη, άντρες, γυναίκες και παιδιά.

Άγιοι δεν έγιναν μόνο ιεράρχες, ιερομόναχοι και κληρικοί· αλλά κάθε άνθρωπος έχει την δυνατότητα της μετοχής στην αγιότητα.

Εξάλλου αυτός είναι ο σκοπός της ζωής μας, η αγιότητα διά του Αγίου Πνεύματος. Όταν κάποιος αποκτήσει το Άγιο Πνεύμα γίνεται Άγιος, εκπληρώνει τον προορισμό του πάνω στη γη. Ο ίδιος ο Χριστός πρόσταξε «*ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἅγιος εἰμί*», που θέλει να πει αγωνίζεστε στη ζωή σας να γίνετε άγιοι, όπως άγιος είμαι εγώ που σας έπλασα.

Για την κατάκτηση της αγιότητας υπάρχουν πολλοί τρόποι και δρόμοι. Άλλοι αγίασαν με το μαρτύριο κι άλλοι με ασκητικούς αγώνες. Άλλοι αγίασαν μέσα στο ράσο κι άλλοι ως λαϊκοί. Άλλοι

αγίασαν ακολουθώντας μια ενάρετη ζωή κι άλλοι με τα δάκρυα της μετάνοιας. Άλλοι αγίασαν μέσα στα πλούτη σε παλάτια κι άλλοι μέσα στη φτώχεια σε καλύβες, άλλοι ελεύθεροι κι άλλοι δούλοι. Έχουμε αγίους των πρώτων χρόνων, έχουμε αγίους και της δικής μας εποχής.

Μέσα στο νέφος, την απέραντη χορεία των αγίων λοιπόν, μας προβάλλει η Εκκλησία σήμερα τον Άγιο Χρυσόστομο τον Ιεραπόστολο, μετά από την Πράξη Αγιοκατάταξης, από την Ιερά Σύνοδο του Παλαιφάτου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, η οποία, “προτροπή καί Θεία ἐπινεύσει” της Α.Μ. του Πάπα και Πατριάρχου Αλεξανδρείας κ. Θεοδώρου Β΄, προέβη στην αναγραφή, στις αγιολογικές δέλτους, του εν αγίοις πατρός ημών Χρυσοστόμου, του Παπασαραντόπουλου, ευκλεούς γόνου της Αγιοτόκου Μεσσηνίας.

Από την πρώτη στιγμή που ο Σεβασμιώτατος μου ανέθεσε την σημερινή θεραπεία του θείου λόγου, άρχισα να σκέφτομαι, τούτη την ώρα πως θα έπρεπε να αρχίσω να ομιλώ για τον Άγιο Χρυσόστομο.

Ν’ αρχίσω με θεολογικά αποφθέγματα ή να αρχίσω σαν το παραμύθι «μια φορά κι’ έναν καιρό...». Γιατί πολύ μοιάζει η ζωή του Χρυσοστόμου Παπασαραντόπουλου με παραμύθι. Ένα σκληρό όμως παραμύθι, ένα παραμύθι που δεν θα τέλειωνε με το «ζήσανε αυτοί καλά κι’ εμείς καλλίτερα». Γιατί ούτε εκείνος «έζησε» καλά κι’ αλλοίμονό μας αν εμείς νομίζουμε πως με τον τρόπο που σκεφτόμαστε θα «ζήσουμε καλλίτερα».

Γι’ αυτό λοιπόν θα προσπαθήσω μέσα από την ίδια την προσωπικότητα του Αγίου Χρυσοστόμου, να καταθέσω στην αγάπη σας λόγο, όχι δικό μου, αλλά ουσιαστικά τον λόγο του ιδίου του φλογερού ιεραποστόλου της Αφρικής.

Έρχεται λοιπόν και μας συστήνεται ο Άγιος.

Ονομάζομαι Χρήστος Παπασαραντόπουλος,

Γεννήθηκα το έτος 1903 στο χωριό Βασιλίτσι, της επαρχίας Κορώνης, του Νομού Μεσσηνίας.

Ο πατέρας μου ήταν βοσκός καταγόμενος από την Τρίπολη και είχε τέσσερα παιδιά, τα οποία μεγάλωσε με τη δεύτερη σύζυγο, μετά τον θάνατο της πρώτης. Με την δεύτερη σύζυγο απέκτησε εμένα τον μικρό τότε Χρήστο.

Στο Δημοτικό Σχολείο φοίτησα μέχρι την Δ' τάξη, διότι, λόγω του θανάτου του πατέρα μου, αναγκάστηκα να εργαστώ. Δεν πρόλαβα να μάθω πολλά γράμματα όμως διδάχθηκα από τους γονείς μου την κατά Χριστόν ευσέβεια.

Αναζητώντας την πνευματική ζωή, στα 15 μου χρόνια, το έτος 1918 τα βήματά μου με οδήγησαν στο ασκητήριο του Ηλία Παναγουλάκη στην Καλαμάτα. Εκεί έκανα την καλύτερη γνωριμία που εξελίχθηκε σε μια δυνατή φιλία. Γνώρισα τον Φώτη τον Γιαννακόπουλο, τον μετέπειτα μεγάλο θεολόγο και επιφανή κληρικό π. Ιωήλ Γιαννακόπουλο.

Από το έτος 1921 ως το 1924 υπηρέτησα την στρατιωτική μου θητεία, στον Έβρο και την Καλαμάτα, και όταν απολύθηκα επέστρεψα στην σκήτη του Παναγουλάκη και ενδύθηκα το τίμιο ράσο, ακολουθώντας τον μοναχικό βίο. Με την προτροπή και υπό την πνευματική καθοδήγηση του Αρχιμανδρίτη Πολυκάρπου Ανδρώνη, Ιεροκήρυκα της Αδελφότητας «Ζωή», έφυγα από την Σκήτη του Παναγουλάκη και την 1 Ιανουαρίου 1925, σε ηλικία 22 ετών, μετέβην, ως δόκιμος, στην Ιερά Μονή Μαρδακίου στον Ταΰγετο και στις 4 Αυγούστου 1925 εκάρην μοναχός και έλαβα το όνομα Χρυσόστομος.

Στις 4 Μαΐου 1926 χειροτονήθηκα Διάκονος, από τον τότε Μητροπολίτη Μεσσηνίας κυρό Μελέτιο Σακελλαρόπουλο και την επομένη ημέρα χειροτονήθηκα πρεσβύτερος και διορίστηκα εφημέριος του Ιερού Ναού Υπαπαντής του Χριστού στο χωριό Άμφεια (Γαρδίκι) Μεσσηνίας, όπου και παρέμεινα μέχρι το έτος 1928, εξυπηρετώντας και τις εφημεριακές ανάγκες γειτονικών χωριών.

Στις 11 Μαΐου 1926 διορίστηκε ηγουμενοσύμβουλος της Μονής Γαρδικίου, η οποία ευρίσκεται πλησίον της κωμόπολης Θουρίας, της επαρχίας Καλαμάτας και στις 25 Οκτωβρίου του ιδίου έτους έγινε Ηγούμενος αυτής, μετά από την παραίτηση του, μέχρι τότε Ηγουμενίου και φίλου μου, π. Ιωήλ Γιαννακόπουλου.

Στην ιερατική μου πορεία διακόνησα σε πολλές περιοχές της πατρίδας μας, από την Αθήνα μέχρι και την Μακεδονία μας.

Ας τον ακολουθήσουμε λίγο σε αυτήν την πορεία του...

Ένας απλός, χαρούμενος ιερέας, περπατάει στους στενούς δρόμους της Έδεσσας και περνάει σχεδόν απαρατήρητος. Το μόνο που τον ξεχωρίζει είναι η φήμη πως αυτός ο σαραντάρης παπάς πάει στο Γυμνάσιο. «**Ποτέ δεν είναι αργά**». Χαμογελάει πλατιά ο αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος, όταν τον ρωτάνε πως το αποφάσισε να τελειώσει το Γυμνάσιο. «**Ποτέ δεν είναι αργά**» επαναλαμβάνει στον εαυτό του για να του δώσει κουράγιο όταν δυσκολεύεται.

Μαγειρεύει μοναχός του, νοικοκυρεύεται μοναχός του, μαζεύει νιάτα τριγύρω του, τον συγκινούν οι νέοι άνθρωποι, μιλάει στην ψυχή των νέων ανθρώπων. Μιλάει μ' έναν αλλιώτικο τρόπο. Όχι με το σπουδαίο κήρυγμα. Γιατί — εδώ είναι η αντινομία — δεν έχει το χάρισμα του λόγου. Το ξέρει και το έχει αποδεχτεί.

Κί όμως «μιλάει» ασταμάτητα. Και άριστα. Μιλάει με το παράδειγμα, μιλάει μέσω της μοναδικής — όπως λένε πολλοί — εξομολογήσεως πού κάνει. Είναι τρομερός «ομιλητής» στις καρδιές των νέων και των απλών ανθρώπων. Κί ο ίδιος είναι τόσο απλός. Ο απλός λαϊκός παπάς, ο χωρίς πολλές θεολογικές συζητήσεις, χωρίς σημαντικό παράστημα, χωρίς εξωτερικά σπουδαία χαρίσματα, ο παπάς που θα μπορούσε ν' απογοητεύσει κάθε «διανοούμενο».

Το βράδυ όταν όλοι ησυχάζουν, εκείνος μόνος με κάτι μεταχειρισμένα βιβλία, με κάτι ξεπερασμένες μεθόδους μαθαίνει Αγγλικά. Γιατί ;;; Δεν ξέρει συνειδητά γιατί τα μαθαίνει. Ασυνείδητα όμως νοιώθει πως πρέπει κί αυτό να γίνει γιατί, ποιος ξέρει, μπορεί

να υπηρετεί το σχέδιο του Θεού. Στην Αθήνα και στα πενήντα χρόνια του λαμβάνει το πτυχίο της Θεολογικής Σχολής. Διορίζεται και σε ενορία. Κατά τα ανθρώπινα μέτρα είναι μια χαρά τακτοποιημένος.

Κατά τα ανθρώπινα μέτρα. Γιατί δεν ησυχάζει. Εκδίδει πάντα σε όποια ενορία κι' αν βρεθεί έντυπα και φυλλάδια χριστιανικού περιεχομένου, γράφει στην Επετηρίδα των φοιτητών όσο σπουδάζει. Και μόνος του όταν νυχτώνει μαθαίνει Γαλλικά. Γιατί;;; Πάλι δεν έχει σκοπό, απλά μαθαίνει γιατί αυτό είναι το σχέδιο του Θεού ως φαίνεται. Όσοι τον γνώρισαν μιλούν για την εξωτερική ησυχία που έχει και για την λάμψη της ανησυχίας που εκπέμπει η ματιά του. Ωσπου γνωρίζεται με κάτι Αφρικανούς φοιτητές, υποτρόφους και το βάρος μιας ολόκληρης ηπείρου — της Αφρικής — θαρρείς πως ήρθε και κάθισε στους ώμους του.

Και μια μέρα, αρχές του 1960 ήρθε και άκουσε καθαρά μέσα του την ξεχασμένη εντολή: *«πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη»*. Είναι η τελευταία εντολή. Τα τελευταία λόγια του Κυρίου, πριν απ' την Ανάληψη. Συνήθως όταν πρόκειται ν' αποχωριστούμε κάποιον, την τελευταία ώρα λέμε τα πιο σημαντικά πράγματα, αυτά που δεν πρέπει να ξεχαστούν. Οι Χριστιανοί όμως δεν έδωσαν την πρόπουσα σημασία και βαρύτητα σ' αυτήν την εντολή. Γί' αυτό και την αναφέρω σαν λησμονημένη. *«Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη!»*.

Ο Αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος έχει πολλές νύχτες να κοιμηθεί ήσυχος. Δεν φταίνει οι αϋπνίες, ούτε το ελαφρύ τρέμουλο των χεριών του, που εμφανίζει τα πρώτα σημάδια της νόσου Parkinson. Όχι δεν φταίνει αυτά. Φταίει το σκάψιμο που του κάνανε στην ψυχή η γνωριμία των Αφρικανών και η ξεχασμένη εντολή. Και μια μέρα με μια ελαφριά βαλιτσούλα—δεν είχε ποτέ πολλά υπάρχοντα—ξεκίνησε. Να πάει που; Με τι λεφτά; Που θα βρει τα ναύλα; Είναι μερικά πράγματα που δεν αντέχουν σε λογική ανάλυση.

Η μάλλον υπάρχουν μερικοί άνθρωποι που πιστεύουν τόσο ώστε η πίστη τους ξεπερνά κάθε εμπόδιο λογικής.

Ένας λοιπόν απλός παπάς, καθόλου εξωτερικά «αξιόλογος», φτάνει το 1960 στην Ουγκάντα. Δεν τον περιμένει εκεί η Ελληνική παροικία. Δεν υπάρχει. Δεν τον περιμένει η Εκκλησία ή τα γραφεία της Ιεραποστολής. Δεν υπάρχουν τέτοια πράγματα εκεί. Η Ορθοδοξία δεν έχει εκεί οργανωμένες ιεραποστολές όπως η Δυτική Εκκλησία. Το ξέρει ο π. Χρυσόστομος, εξάλλου γι' αυτό ακριβώς βρίσκεται εκεί. Και τότε καταλαβαίνει πως αν δεν μάθει την «Σουαχίλι», την γλώσσα των Αφρικανών, δεν μπορεί ν' ανοίξει τις καρδιές των μαύρων αδελφών του. Ξαναγίνεται μαθητής και απλά ταπεινά κι' ολόψυχα, αρχίζει να ρίχνει τον θείο σπόρο στην διψασμένη γη της Αφρικής.

Κατηχήσεις, λειτουργίες, βαπτίσεις, ανεγέρσεις ναών. Χαρακτηριστικό είναι το πως χτίζεται μια εκκλησιά. Μέσα δεν υπάρχουν, ούτε χρήματα. Η πίστη όμως κάνει εφευρετικό τον πιστό και η πίστη του Χρυσοστόμου είναι μεγάλη.

Πιάσανε δουλειά γυναίκες, άνδρες και παιδιά σ' ένα χωράφι. Το σκάψανε, το σπείρανε. Με τα μεροκάματα αγοράστηκαν τα ξύλα, φτιάχτηκε και η λάσπη. «Κί' εμείς —γράφει απλά σε ένα φίλο ο ιεραπόστολος— θα αγωνισθούμε να βρούμε χρήματα για να βάλουμε σκεπή από λαμαρίνες.

Η δουλειά, που ανοίγεται, πολλή, οι αποστάσεις τεράστιες., οι δυσκολίες αφάνταστα μεγάλες. Δουλεύει όλη την ημέρα, και το βράδυ παλεύει με τη μοναξιά του. Δεν έχει κανέναν να του πει, τα σχέδια, τα όνειρα, τις σκέψεις του, τις πίκρες και τις απογοητεύσεις του. Μόνος μέσα στην παγερή Αφρικάνικη νύχτα, με πρησμένα πόδια από το περπάτημα ή το ποδήλατο — η ενορία του καλύπτει 50 μίλια — μεταφράζει την Αγία Γραφή στην γλώσσα «Σουαχίλι».

Ουγκάντα, Τανζανία, Κένυα, Ροδεσία, Κονγκό δέχονται το χριστιανικό μήνυμά του και γίνονται η νέα πατρίδα και η νέα οικογένειά του.

Από την Ελλάδα αρχίζουν να του στέλνουν μήνυμα ελπίδας. Το Ελληνικό Ναυτικό στον Ναύσταθμο του στέλνει καμπάνες για τις εκκλησίες που έφτιαξε. Από λαμαρίνες φτιάχνονται κολυμπήθρες κι' εκεί βαπτίζει ο απλός παπάς και η Αφρική ακούει για πρώτη φορά το τραγούδι της Ορθοδοξίας και αρχίζει διστακτικά να το τραγουδάει.... *“Όσοι εις Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε, Ἀληλούϊα”*.

Πέρασαν έτσι δεκατρία ολόκληρα χρόνια. Το 1971 ήρθε στην Ελλάδα, μα κάθισε πολύ λίγο. Βιαζότανε να κατεβεί, να πάει κάτω, στους *«μαύρους αγγέλους»* του, όπως αποκαλούσε τα παιδιά της Αφρικής. Η κατάσταση της υγείας του ήταν άσχημη. Φίλοι του είπαν να μείνει. Κούνησε αρνητικά το κεφάλι του. Τον καλούσε η Αφρική...

Πατήρ Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος.

Εγεννήθη εις Βασιλίτσιον Μεσσηνίας το 1903

Απεβίωσεν εις Βελγικὸν Κογκὸ την 29/12/1972, ὥρα 9.12 μ.μ.

Το μήνυμα έφτασε και ως εδώ στο χωριό του. Δεν έφτασε βεβαίως η θλίψη των «μαύρων αγγέλων» ως εδώ. Αυτών των Αγγέλων που επί μισό αιώνα διατρανώνουν την Αγιότητα του Φωτιστού τους, του Πνευματικού Πατέρα τους.... του ΠΑΤΕΡΑ τους!!!

Και αυτή η θλίψη μετεβλήθη σε χαρά και ελπίδα, μέσα από τον χαρμόσυνο ήχο των κωδωνοκρουσιών που ανήγγειλαν την Αγιοκατάταξη του Αρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Παπασαραντόπουλου, του εν Κανάγκα διαλάμπαντος και εκ Βασιλιτσίου καταγομένου.

Και πλέον ως εδώ φτάνει το τραγούδι της Αφρικής, που ενώνει την Μαύρη Ήπειρο και την γενέτειρα του Αγίου με όλον τον Ορθόδοξο Κόσμο και οι στοίχοι του αποτελούν τον συνδετικό κρίκο:

Μεσσηνίας τὸν γόνον καὶ Κανάγκας τὸν ἔφορον, τὸν εἰς
Ἀφρικὴν πορευθέντα, Ὁρθοδοξίας τὸν κῆρυκα, Χρυσόστομον
τιμήσωμεν, πιστοί, τὸν νέον ἰσαπόστολον Χριστοῦ. Καὶ νῦν
πρεσβέων ὑπὲρ ἡμῶν, αὐτῷ ἀναβοήσωμεν· δόξα τῷ σὲ καλέσαντι
Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ ἀποστείλαντι, δόξα τῷ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς σὲ
τῆς πίστεως φρουρὸν ἀναδείξαντα.